

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Orkestrski cikel 2021/2022

4. abonmajski koncert

25. november 2021 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA

ROSSEN MILANOV, dirigent
JULIJA VRABEC, klarinet

Spored

Franz Schubert (1797–1828)

*Uvertura v D-duru, D. 590
(»V italijanskem slogu«)*

Carl Maria von Weber (1786–1826)

*Koncert za klarinet in orkester št. 2 v Es-duru,
op. 74, J 118*

I. Allegro

II. Romanza: Andante - Recitativo - Tempo I

III. Alla polacca

Franz Schubert

Simfonija št. 9 v C-duru, D. 944, »Velika«

I. Andante – Allegro ma non troppo

II. Andante con moto

III. Scherzo

IV. Finale: Allegro vivace

Leta 1816 so izvedbe Rossinijevih oper v habsburški prestolnici sprožile pravi vihar navdušenja in ene izmed predstav najbolj razvpite mojstrove opere, *Tancredi*, se je udeležil tudi **Franz Schubert**. Ne povsem izpričana legenda govori o tem, da naj bi Schubertovi prijatelji prav po izvedbi opere zatrjevali, da je uvertura najboljša izmed vseh, kar so jih kdaj slišali. Schubertu se je zdel takšna hvala pretirana, zato je stavil, da lahko brez težav in v zelo hitrem času napiše dve podobni uverturi. Tako sta leta 1817 nastali skladateljevi *Uverturi v italijanskem slogu*. Prva, *Uvertura v D-duru D. 590*, je bila očitno zares napisana v zelo hitrem času, saj si je skladatelj material za počasen uvod izposodil iz svoje opere *Čarobna harfa*, kasneje pa ga je spet recikliral v uverturi k scenski glasbi za igro *Rosamunda*. Kljub zatrjevanju, da bosta uverturi ukrojeni po Rossinijevih zgledih, nam danes zvenita veliko bolj »schubertovsko«, kar še posebej velja za počasen uvod, katerega pevna melodija z enostavno spremljavo bi lahko prihajala tudi iz samospeva. Osrednji, hitri del se nato sicer približuje Rossinijevi nabritosti, a vendarle ohranja tudi preglednost dunajskega klasicizma in se nikjer ne poda v ekscesne viharje enosmernega stopnjevanja, značilne za Rossinija. Na Rossinija še najbolj spominja druga tema, za katero se zdi, da na daleč oplazi najbolj znano arijo »Di tanti palpiti«, iz Rossinijeve opere *Tancredi*, ki je v tistem času veljala za neprekosljiv hit. Danes ne vemo, če je Schubert svoje prijatelje prepričal s svojima uverturama in dobil stavo, vemo pa, da mu pomembnejši preboj na operne deske ni uspel. Je pa zato ustvaril številne uspele samospeve, komorno in klavirsko glasbo ter seveda tudi pomemben niz simfonij.

Kljub dandanašnjemu prepričanju, da je Schubert s svojimi simfonijami napisal zadnji velik cikel klasicističnih simfonij, imamo veliko težav z njihovim oštevilčenjem, še posebej s simfonijo, ki jo imamo največkrat za deveto. Te težave izvirajo iz nenavadnega dejstva, da namreč nobena izmed simfonij ni bila tiskana za časa skladateljevega življenja, zato so morali muzikologi po Schuber-

tovi smrti sklepati o vrstnem redu njihovega nastanka iz ohranjenega gradiva. Velikanski delež te naloge je opravil avstrijski muzikolog Otto Erich Deutsch, ki je pravilno razvrstil prvih šest simfonij. Od tu naprej pa so se pričele težave – do konca življenja je Schubert v celoti dokončal le eno simfonijo, in sicer *Simfonijo v C-duru*, ki nosi oznako D. 944. Deutsch je bil prepričan, da je delo nastalo v zadnjem letu skladateljevega življenja, saj rokopis nosi oznako »marec 1828«. Toda kasnejše analize so pokazale, da je rokopis v resnici nastal nekaj let prej. Dodatno številčenje je oteževalo dejstvo, da je Schubert leta 1822 pričel s pisanjem svoje *Nedokončane simfonije*, ki je seveda ni nikoli končal, obenem pa je bilo mogoče iz dokumentov razbrati, da naj bi Schubert v letu 1825 pisal še eno simfonijo. Pretekla muzikološka stroka je tako za to delo, ki naj bi nastajalo leta 1825, in katerega partiture niso našli, pustila za vsak slučaj nezasedeno številko sedem, *Nedokončano simfonijo* je označila kot *Osmo simfonijo*, *Simfonijo v C-duru* pa kot *Deveto simfonijo*. Ker danes poznamo natančen datum nastanka *Simfonije v C-duru* in vemo, da je bila simfonija, ki naj bi jo Schubert pisal leta 1825, prav inkriminirana simfonija, postane jasno, da bi *Nedokončana simfonija* v resnici morala biti sedma in *Simfonija v C-duru* osma.

Da bi bila zmeda s številčenjem manjša, so poskrbele dodatne oznake. Tako nosi *Deveta simfonija* oznako »Velika«, kar izhaja iz Schubertovega pisma, v katerem je omenjal, da piše obsežno komorno delo, ki mu služi kot priprava na »veliko simfonijo«. Takšno oznako pa je samo še potrdil Robert Schumann, ki je leta 1840 našel rokopis simfonije v zapuščini skladateljevega brata Ferdinanda Schuberta, in nato objavil zapis o najdbi v svoji reviji *Neue Zeitschrift für Musik*. Delu je napisal pravi slavospev, kot posebno odliko pa je izpostavil »nebeško dolžino«. S stališča klasične sim-

fonije gre res za obsežno delo, ki lahko z vsemi ponovitvami traja tudi eno uro, in jasno najavlja daljša dela, kakršna sta na koncu stoletja ustvarjala Bruckner in Mahler. Simfonija se odpira s solom roga, ki najavlja melodični material uvoda. Ta je po svoji vsebini izrazito svečan, nato pa skorajda brezšivno preide v sonatni allegro, v katerem se izkaže Schubertovo obvladovanje izpeljevanja in oblikovanja forme na dolge loke. Počasni stavek je zasnovan kot koračnica, kjer ima glavno besedo oboa, nato pa se koračniški ritmi umaknejo koralni melodiji in liriki, namenjeni prvenstveno godalom. Po skrivnostnem prehodu se vrne tema v oboi. Bogato orkestriran Scherzo v svojem stalnem ritmičnem utripu, in seveda tudi dolžini, ponovno spominja na veliko kasnejše hitre stavke Brucknerja, medtem ko Finale prinaša sintezo vseh Schubertovih simfoničnih trikov. Glasba drvi v neprekinjenem utripu in se v izpeljavi še hudomušno dotakne znamenite melodije iz Beethovnove *Simfonije št. 9*, ki je bila le kako leto pred nastankom Schubertovega dela prvič predstavljena na Dunaju. Nato se razpre v široko, zmagovito kodo, v kateri igrajo pomembno vlogo tudi močne tonske repetitije, ki izkazujejo, da je skladatelj motivično izkoristil prav vsak najmanjši tematski material.

Carl Maria von Weber se je v zgodovino glasbe vpisal predvsem kot avtor opere *Čarostelec*, ki jo imamo lahko za prvo pravo romantično opero in obenem nemško nacionalno opero. Leta 1811 je Weber spoznal Heinricha Josepha Baermanna, prvega klarinetista Dvornega orkestra iz Münchna. Še istega leta je Weber za Baermanna napisal *Concertino za klarinet in orkester*, ki je bil sprejet s takšnim navdušenjem, da je bavarski kralj Maksimiljan I. takoj naročil še dva koncerta za klarinet, s podobno željo pa so se v vrsto postavili še mnogi drugi glasbeniki Dvornega orkestra. Weber je navdušeno pisal domačim, da bo poletje preživel kar v

Münchnu, »kjer zaslužim tako veliko, da sem kljub velikem stroškom celo nekaj privarčeval«.

In res sta bila junija in novembra predstavljena oba Webrova koncerta za klarinet. Še posebej je bil z »navdušenim aplavzom« sprejet *Drugi koncert za klarinet in orkester v Es-duru*. Prvi stavek koncerta je napisan v tradicionalni sonatni obliki. Ta se pričinja z dolgim, slovesnim orkestrskim uvodom, ki ga prekine klarinet s svojim dramatičnim nastopom, v katerem takoj razkaže širok obseg treh oktav. Bolj značilen za Webrov romantično pobarvan slog je skrivnostni začetek drugega stavka v godalih, razmerje med orkestrom in klarinetom pa bi mogli primerjati z vlogo pevskega solista v operi – stavek bi lahko tako razumeli tudi kot operno arijo, ki jo tokrat »poje« klarinet. Brbotajoč finale temelji na ritmu poloneze, ki jo je le nekaj let prej izkoristil Beethoven v svojem *Trojnem koncertu*. Part za klarinet postaja vse bolj virtuozen in postane še posebej briljanten v zaključni kodi. Gregor Pompe

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA

Simfonični orkester RTV Slovenija že krepko vstopa v sedmo desetletje svojega delovanja in vsa leta od ustanovitve ga krasita glasbena odličnost ter vrhunska poustvarjalnost. Njegova temeljna dejavnost so studijska in koncertna snemanja za nacionalni glasbeni arhiv, ki je na voljo radijskim in televizijskim programom.

Začetki Simfoničnega orkestra RTV Slovenija so neposredno povezani z nastankom radijske in pozneje televizijske hiše, združenih v Zavod RTV Slovenija. Prvi šef dirigent orkestra, ki

je po letu 1947 pričel s kontinuiranim delovanjem, je bil Uroš Prevorsek, za njim pa so na tem položaju delovali Samo Hubad, Stanislav Macura, Anton Nanut, Lior Shambadal, David de Villiers in En Šao. Mesto šefa dirigenta je v letu 2021 prevzel odličen bolgarsko-ameriški dirigent Rossen Milanov.

V zadnjem desetletju je orkester največ pozornosti strokovne javnosti zbudil z odmevnimi projekti, pri katerih so sodelovali Marko Letonja, Daniel Raiskin, Angela Gheorghiu, Roberto Alagna, Marcello Alvarez, Miša Majski, Stefan Milenković, Aldo Ciccolini, Radu Lupu, Mate Bekavac, Irena Grafenauer, Ivo Pogorelich in Sarah Chang. Orkester ni ostal neopažen niti pri nekaterih velikanih popularne klasične glasbe. Tenoristi José Carreras, Plácido Domingo in Andrea Bocelli ter duo 2Cellos so si za spremljevalni orkester na koncertih v Sloveniji in bližnjih državah izbrali prav Simfonični orkester RTV Slovenija.

Orkester izvaja pester koncertni program, s katerim privablja raznovrstno občinstvo. Njegov repertoar sestavljajo skladbe svetovne glasbene zakladnice vseh umetnostnih obdobj, antologije in krstne izvedbe slovenskih glasbenih ustvarjalcev, v tretjem tisočletju pa je velik krog poslušalcev pridobil še s koncerti orkestrirane popularne glasbe, ki jo po večini izvaja skupaj z najopaznejšimi ustvarjalci domače zabavne glasbe. Posnel je skoraj celoten slovenski simfonični repertoar in je za najboljše poustvaritve domačih skladb prejel številna visoka priznanja. Domača in mednarodna diskografija orkestra sta izjemno obsežni (več kot 400 zgoščenek).

Simfonični orkester RTV Slovenija je bil med letoma 2007 in 2019 član mednarodne mreže orkestrów ONE – Orchestra Network for Europe, ki jo je sofinanciral program EU Ustvarjalna Evropa.

Novembra 2019 se je orkester, kot prvi slovenski profesionalni simfonični orkester sploh, z velikim uspehom predstavil na turneji v Latinski Ameriki. Pod taktirko Raula Grūneisa in s slovitim violončelistom Mišo Majskim so koncertirali v veličastnih koncertnih dvoranah v Limi, Buenos Airesu in Sao Paulu.

ROSSEN MILANOV

Bolgarski dirigent in oboist Rossen Milanov (1965) je v lanskı sezonı prevzel vlogo šefa dirigenta Simfoničnega orkestra RTV Slovenija. Poleg tega je tudi umetniški vodja Simfoničnega orkestra iz Columbusa v ameriški zvezni državi Ohio in umetniški vodja Princetonskega simfoničnega orkestra. Je nekdanji umetniški vodja bolgarskega Novega simfoničnega orkestra in Asturijskega simfoničnega orkestra. Nastopal je po Severni Ameriki, Evropi in Aziji ter sodeloval z znanimi solisti, kot so Jo-Jo Ma, Itzhak Perlman, Joshua Bell, Midori in André Watts. Med enajstletnim delovanjem na čelu Filadelfijskega orkestra je dirigiral na več kot dvesto koncertih. Leta 2015 je končal petnajstletno sodelovanje z orkestrom Symphony in C iz New Jerseyja. Strast, ki jo goji do sodobne glasbe, je obrodila sadove s številnimi krstnimi izvedbami del skladateljev, kot so Richard Danielpour, Nicholas Maw in Gabriel Prokofjev.

JULIJA VRABEC

Julija Vrabec se je rodila leta 1995 v Ljubljani. Glasbeno pot je pričela z osmimi leti, pod mentorstvom prof. Boruta Vatovca na Glasbeni šoli Koper in nadaljevala na Umetniški Gimnaziji Koper. Poleg študija na Akademiji za glasbo

Ljubljana pod mentorstvom prof. Jožeta Kotarja, kjer je ob zaključku prejela tudi diplomu summa cum laude in Prešernovo nagrado, je nadgradila svoje glasbeno znanje na Konservatoriju Italijanske Švice v Luganu, v razredu prof. François Bende. Trenutno se pri istem profesorju izpopolnjuje v okviru programa za solistično specializacijo na Visoki šoli za glasbo v Baslu. V študijskem času je dosegla visoke rezultate na mednarodnih tekmovanjih, kot so Carlino, Emona, Krško, Euritmia, Svirel, Iscart in mednarodno tekmovanje dunajskega novoletnega koncerta. Je dvakratna zmagovalka državnega tekmovanja Temsig, v času študija v Luganu pa se je imela priliko predstaviti na enem najbolj odmevnih solističnih tekmovanj, mednarodnem tekmovanju Carla Nielsna.

Kot solistka in komorna glasbenica je sodelovala na številnih festivalih, kot solistka pa se je v okviru koncertnih ciklov Akademije za glasbo predstavila s simfoničnima orkestroma SNG Maribor in RTV Slovenija ter z orkestrom SNG Ljubljana.

Kot orkestrska glasbenica je sodelovala z več uglednimi orkestri. Prav tako je bila članica ansamblov za sodobno glasbo Microsonus in Stere ter kvarteta klarinetov A vista, s katerimi se je udeležila številnih festivalov in dogodkov pri nas ter v tujini, na tekmovanjih Temsig in Carlino pa dosegla zmago.

Udeležuje se mojstrskih tečajev mednarodno priznanih klarinetistov, kot so Charles Neidich, Pascal Moragues, Mate Bekavac, Shirley Brill, Davide Lattuada, Sabine Meyer in drugi.

Napovedujemo in vabimo

Eva Nina Kozmus

Kvartet Van Kuijk

EVA NINA KOZMUS, flauta KVARTET VAN KUIJK

1. december 2021 ob 19.30,
dvorana Union, Maribor

3. koncert Komornega cikla in za izven

*Spored: Amy Beach, Joseph Haydn,
Felix Mendelssohn Bartholdy,
Wolfgang Amadeus Mozart*

ŠVEDSKI KOMORNI ORKESTER

Martin Fröst, vodja in
klarinetist

Mojca Erdmann, sopran

28. januar 2022 ob 19.30,
dvorana Union, Maribor

**5. koncert Orkestrskega cikla
in za izven**

Spored: Wolfgang Amadeus Mozart

Švedski komorni orkester

Martin Fröst

Mojca Erdmann

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure ter uro pred vsako prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor

🌐 www.nd-mb.si

**Radio
Maribor**

**VEČER
RADIO CITY**